

ПРАВОВІ УМОВИ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Солопова І. В.

З урахуванням того, що поняття критичної інфраструктури, яке на сучасному етапі актуалізується на рівні нормативно-правових актів держави, ще й досі залишається не визначеним, у статті здійснено всебічний аналіз його правового змісту на підставі функціонування у сфері науки, нормотворчості та правозастосування.

Поєднання в концепції критичної інфраструктури систем, об'єктів і ресурсів, що є надзвичайно важливими для суспільства й держави, засвідчує значущість забезпечення їх захисту, що передбачає формування самостійного напрямку правового регулювання. Попри наявність низки нормативних актів, що стосуються захисту критично важливих систем, об'єктів і ресурсів, донині не розроблено єдиного механізму захисту, що на практиці призводить до неузгодження дій різних суб'єктів, які здійснюють такий захист, несвоєчасного реагування на загрози, нейтралізація яких потребує різногалузевої консолідації ресурсів, до нераціонального, безсистемного використання сил і засобів тощо. Сучасна модель правового регулювання захисту критичної інфраструктури має бути побудована на підставі нормативної бази, програмно-стратегічних документів, напрацьованого досвіду та найкращих прикладів правового регулювання аналогічних інститутів у зарубіжних країнах. Відповідні положення мають бути визначені як основа для формування нових підходів у сфері правового регулювання захисту критичної інфраструктури в Україні. З огляду на інтегральний характер проблеми, необхідно також вивчати різногалузеві дослідження з аналізованої тематики, окремі положення яких можуть бути використані в нормативній і теоретичній роботі.

Наголошено на потребі у визначенні гарантій, повноважень, завдань, функцій, характеру взаємозв'язків з іншими органами, нормативно визначеному порядку формування та процедури діяльності цих органів, місця в ієрархічній структурі органів виконавчої влади, порядку вирішення установчих та кадрових питань, правозастосування та відповідальності центральних органів виконавчої влади та інших державних органів у сфері захисту критичної інфраструктури, а також прав, обов'язків та відповідальності власників (розпорядників) об'єктів критичної інфраструктури.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, критична інфраструктура, захист, нормативні документи, об'єкти критичної інфраструктури.

Solopova I. V. Legal bases of protection of critical infrastructure objects in Ukraine: problems and prospects

Taking into account the fact that the concept of critical infrastructure, which is currently being updated at the level of the normative legal acts of the state, is still not defined, the article analyzes its legal content on the basis of functioning in the field of science, rulemaking and law enforcement.

Integration into the concept of critical infrastructure of systems, objects and resources critical to society and the state emphasizes the importance and importance of ensuring their protection, which involves the formation of a single, independent direction of legal regulation. Despite the fact that there are currently a number of regulations on the protection of critical systems, facilities and resources, there is no single protection mechanism that in practice leads to inconsistencies between the actors involved in such protection, the untimely response to threats to the neutralization of which requires multidisciplinary consolidation of resources, inefficient, unsystematic use of forces and means, etc. The modern model of the legal regulation of the protection of critical infrastructure should be constructed taking into account and based on the normative base, program-strategic documents, experience gained and best examples of legal regulation of similar institutes in foreign countries. The relevant provisions should be defined as the basis for developing new approaches in the field of legal regulation of the protection of critical infrastructure in modern Ukraine. Considering the integral nature of the problem, it is also necessary to study multidisciplinary studies on relevant topics, some of which can be used in normative and theoretical work.

It is highlighted the need to define guarantees, powers, tasks, functions, a nature of interrelations with other bodies, statutory order of the formation and working procedure of these bodies, a position in the hierarchal

structure of executive authorities, procedure for resolving organizational and personnel issues, law enforcement and responsibility of central executive bodies and other state bodies in the field of critical infrastructure protection, as well as the rights, duties and responsibilities of owners (managers) of critical infrastructure facilities.

Key words: legal regulation, critical infrastructure, protection, regulations, critical infrastructure objects.

Постановка проблеми та її актуальність.

Сьогодні наша держава протистоїть найбільшому виклику у сфері забезпечення державної безпеки. Збройна агресія Російської Федерації спричинила руйнування та пошкодження численних підприємств, а також важливих інфраструктурних об'єктів. Це зумовлює актуалізацію питання захисту систем, об'єктів і ресурсів, які є критично важливими для функціонування суспільства, соціально-економічного розвитку держави та забезпечення національної безпеки. Такі системи, об'єкти і ресурси умовно називають критичною інфраструктурою, оскільки ця інфраструктура може бути джерелом надзвичайних ситуацій.

Термін «критична інфраструктура» увійшов у науковий обіг із середини 1990-х років і спочатку був пов'язаний з інформаційною інфраструктурою. Водночас поняття критичної інфраструктури в нормативно-правових актах України хоча й уживалося, але відсутність чіткого визначення терміна «критична інфраструктура» в українському законодавстві і, як наслідок, відсутність переліку об'єктів такої категорії створювали перешкоду для ефективного виконання заходів щодо забезпечення національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України (наприклад, відсутність переліку об'єктів такої категорії створювала перешкоду для ефективного виконання п. 6 Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 1 березня 2014 р. «Про невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України», згідно з яким Міністерству внутрішніх справ України наказувалося забезпечити «посилену охорону об'єктів енергетики та критичної інфраструктури»).

Офіційне визначення цього поняття було дано лише у 2016 р. в Порядку формування переліку інформаційно-телекомунікаційних систем об'єктів критичної інфраструктури держави, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 563, де критична інфраструктура визначається як сукупність об'єктів інфраструктури держави, які є найбільш важливими

для економіки та промисловості, функціонування суспільства та безпеки населення і виведення з ладу або руйнування яких може мати вплив на національну безпеку й оборону, природне середовище, призвести до значних фінансових збитків та людських жертв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням безпеки окремих елементів критичної інфраструктури приділяли увагу багато вітчизняних учених. Зокрема, проблеми та перспективи впровадження захисту критичної інфраструктури в Україні були проаналізовані Д.С. Бірюковим [1; 9], В. Заплатинським, І. Урядниковою [2]. О.М. Суходоля досліджував пріоритетні завдання сектору безпеки у процесі захисту критичної інфраструктури [3]. О.П. Єрменчук проаналізував основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи [4]. Проблеми захисту критичної інфраструктури та гарантування безпеки об'єктів критичної інфраструктури розглядалися С.Ф. Гончаром, Г.П. Леоненком, О.Ю. Юдіним [5]. Окремі аспекти правового регулювання державно-приватного партнерства у сфері захисту критичної інфраструктури досліджувалися О.П. Єрменчуком та М.Л. Пальчиком [6] С.С. Теленик провів комплексне дослідження адміністративно-правового регулювання державної системи захисту критичної інфраструктури України, поєднавши теоретико-правові аспекти проблеми із проєкцією на практичне застосування вказаного напрямку діяльності [7].

Водночас кількість публікацій, де розглянуто правові основи захисту об'єктів критичної інфраструктури, обмежена, а наукові праці містять лише фрагментарні розробки у сфері правового регулювання формування системи безпеки об'єктів критичної інфраструктури України, отже, ця тема дослідження є актуальною та потребує проведено спеціальних додаткових досліджень.

Метою статті є дослідження правових аспектів формування системи безпеки об'єктів критичної інфраструктури в Україні.

Виклад основного матеріалу. Неможливо уявити сучасне життя без інфраструктури, яка нас оточує, або корисних рішень, які вона несе із собою. Темпи технологічного розвитку, які практично щодня вносять технічні новинки, уже не дивують, і внаслідок цього універсальність та корисність послуг викликають звикання. Однак інфраструктурі в усьому світі постійно загрожує значна кількість взаємодіючих антропогенних небезпек і природних явищ, які можуть призвести до перебоїв у роботі окремих її об'єктів або всієї

системи інфраструктури. Навіть якщо це мало ймовірно, необхідно враховувати, що наслідки цього можуть бути величезними, зокрема у вигляді людських, економічних втрат, екологічних катастроф тощо. Тому у XXI ст. у людей постає питання про те, як вижити у світі, насиченому технологіями, як, використовуючи здобутки сучасності, не стати водночас їхньою жертвою.

Людина, усвідомлюючи нові загрози, дедалі частіше покладається на державу, щоб зменшити ризик їх виникнення. Тому необхідність зосередження ресурсів на захисті найбільш життєво важливих інфраструктурних об'єктів зумовила розвиток та впровадження нормативних документів, таких як концепція критичної інфраструктури (КІ), план дій щодо захисту КІ та інших складників системи забезпечення національної безпеки низки провідних країн світу. Отже, держава та міжнародні організації завдяки широкій інфраструктурі, її транскордонному характеру та універсальності призначені взяти на себе цю відповідальність. Одним з інструментів, що дає змогу, принаймні частково, контролювати загрози, є КІ. Звернення уваги на вразливі елементи людського середовища та зважання на їхні характерні особливості, а отже, створення спеціальних рішень, присвячених їм, дало змогу знизити ризик дисфункції послуг, що ними надаються.

Критична інфраструктура є ключовим елементом із погляду національної безпеки, стабільності та економічного розвитку, функціонування громад та окремих громадян. Хоча інфраструктура, яка має особливе значення для функціонування людини та створених нею спільнот, існувала з найдавніших часів, її значення неухильно зростало разом із розвитком цивілізації. Гарантування її безпеки також стає дедалі більш важливим, особливо в останні роки.

Поворотним моментом у дискусіях, пов'язаних із захистом КІ, стали теракти 11 вересня 2001 р. у США, а потім 2004 р. у Лондоні та Мадриді. По-перше, вони дали зрозуміти, наскільки драматичними є наслідки атак, спрямованих на найбільш уразливі об'єкти інфраструктури; по-друге, наскільки окремі елементи інфраструктури взаємозалежні, і, нарешті, той факт, що недержавні суб'єкти можуть становити загрозу для функціонування держав. Як результат, окремі держави (наприклад, прийняття в липні 2002 р. у США Національної стратегії внутрішньої безпеки) [8] та міжнародні організації (наприклад, прийняття в грудні 2008 р. Директиви Ради ЄС про ідентифікацію та призначення європейської критичної

інфраструктури та оцінку необхідності вдосконалення її захисту [11]) активізували свою діяльність, спрямовану на захист КІ.

Як уже наголошувалося, під критичною інфраструктурою розуміють системи та ресурси, фізичні або віртуальні, що забезпечують функції та послуги, порушення яких призведе до найсерйозніших негативних наслідків для життєдіяльності суспільства, соціально-економічного розвитку країни та забезпечення національної безпеки [9].

Зазвичай КІ включає системи: постачання енергії, енергетичних ресурсів та палива; шляхи сполучення; телекомунікаційні мережі; фінансовий сектор; забезпечення продовольством та питною водою; охорону здоров'я; транспорт; рятувальну систему; забезпечення безперервності операцій державного управління; виробництво, транспортування, зберігання та використання хімічних та радіоактивних речовин, включаючи трубопроводи для небезпечних речовин.

Звертаючись до досвіду Сполучених Штатів у цій сфері, зауважимо, що перелік секторів, включених до національної КІ цієї країни, є, очевидно, найбільш повним і включає 16 пунктів: хімічний сектор (Chemical); комерційні об'єкти (Commercial facilities); зв'язок (Communications); критичне виробництво (Critical manufacturing); дамби та інші гідротехнічні споруди (Dams); оборонно-промислова база (Defense industrial base); служби екстреної допомоги населенню, реагування на надзвичайні ситуації (Emergency services); енергетичний сектор (Energy); банки та фінанси (Banking and finance); продукти харчування та сільське господарство (Food and agriculture); урядові об'єкти (Government facilities); охорону здоров'я та медицину (Healthcare and public health); інформаційні технології (Information technology); ядерні реактори, матеріали та відходи (Nuclear reactors, materials and waste); транспортні системи (Transportation systems); водні ресурси, системи водопостачання і стічних вод (Water and wastewater systems).

Прагнення України до вступу до Європейського Союзу і Північноатлантичного альянсу ставить завданням наближення нормативно-правового регулювання заходів безпеки до рівня вимог ЄС та стандартів НАТО. Одним із зазначених напрямів діяльності є гарантування безпеки КІ.

Правові основи захисту КІ включені як до міжнародних нормативних документів Європейського Союзу, так і до національних нормативних актів. Міжнародним документом, який за своїм змістом

сприяє захисту критичної інфраструктури, безумовно, є додаткові протоколи до Женевських конвенцій від 12 серпня 1947 р. Статті про захист конструкцій та пристроїв, що містять небезпечні сили, містять положення, що ці споруди, особливо дамби й електростанції, не можуть бути об'єктом атак, навіть якщо вони є військовими об'єктами, якщо такі атаки можуть спричинити вивільнення цих сил і, як наслідок, спричинити серйозні втрати серед цивільного населення. Окрім того, для позначення таких об'єктів під час збройних конфліктів було запроваджено міжнародне спеціальне маркування з метою полегшення їх ідентифікації та, таким чином, захисту не лише самого об'єкта, а й більшої частини населення, яке постраждало б у разі його пошкодження чи знищення, - знак у формі трьох помаранчевих кіл однакового діаметра в ряд на білому тлі. Документом ЄС є Директива Ради 2008/114/ЄС від 8 грудня 2008 р. щодо ідентифікації та призначення європейської критичної інфраструктури та оцінки необхідності вдосконалення їх захисту [11]. Ця Директива визначає відповідальних за це, критерії прийнятності, процедури та пріоритети, програму та методи двостороннього та багатостороннього співробітництва. Національні документи країн ЄС відповідають вищезазначеній Директиві Ради.

До актів, виданих до публікації Директиви, було внесено деякі зміни та доповнення, а ті, що були видані пізніше, урахували європейські норми.

Відповідно до Директиви, деякі об'єкти (системи) класифікуються як європейська критична інфраструктура. Це такі системи та їх функціонально пов'язані об'єкти, включаючи будівельні об'єкти, пристрої та установки, що мають вирішальне значення для безпеки держави та її громадян, для гарантування ефективного функціонування органів державного управління, а також установ та підприємств із числа постачальників електроенергії, сирої нафти та природного газу, а також у галузі автомобільного, залізничного, повітряного, внутрішнього водного транспорту, морського судноплавства та портів, розташованих на території держав - членів Європейського Союзу, порушення або знищення яких суттєво вплине принаймні на дві країни - члени ЄС.

Під час кваліфікації потенційної європейської критичної інфраструктури перевіряється, чи відповідає вона таким вимогам:

1) секторні критерії - приблизні числові пороги, установлені Європейською Комісією та державами - членами Європейського Союзу, що характеризують параметри об'єктів, пристроїв та уста-

новок, що входять до систем КІ, або функції, виконувані цими об'єктами, пристроями та установками, що зумовлюють виявлення КІ;

2) є складником, системою або частиною інфраструктури, що має велике значення для підтримання необхідних соціальних функцій, охорони здоров'я, безпеки, захисту, матеріального або соціального добробуту населення, порушення або знищення яких матиме значний вплив на державу ЄС у результаті втрати цих функцій;

3) її порушення або знищення мали б значний вплив принаймні на дві держави - члени Європейського Союзу;

4) наскрізні критерії: критерій летальних випадків (оцінюється щодо можливої кількості смертей або поранень); критерій економічного впливу (оцінюється величина економічних утрат або погіршення стану товарів чи послуг, включаючи потенційні екологічні наслідки); критерій соціального впливу (оцінюється з погляду впливу на довіру населення, фізичні страждання та порушення повсякденного життя, включаючи втрату основних послуг);

5) її порушення або знищення призведе до необхідності евакуації, тривалого часу відновлення, міжнародного ефекту та принаймні одну з вимог, включених до п. 4.

Щоб уникнути або принаймні зменшити ймовірність збоїв у функціонуванні систем КІ, ці системи повинні бути захищені з урахуванням різних загроз, включаючи загрози терористичних атак. Під їх захистом розуміється будь-яка діяльність, спрямована на забезпечення її функціональності, безперервності діяльності та цілісності з метою запобігання загрозам, ризикам або вразливим сторонам, обмеження та нейтралізації їх наслідків та швидкого відновлення цієї інфраструктури в разі збоїв, атак та інших подій, що порушують її належне функціонування.

Для реалізації вимог Директиви суб'єкти, у віданні яких перебувають об'єкти КІ, повинні вжити активних заходів для підтримання їх у належному стані, захисту від пошкодження та доступу осіб, які можуть загрожувати безпеці держави. Ці суб'єкти також повинні здійснювати інвестиції, щоб постійно підвищувати рівень захисту КІ та його стан.

Діяльність власників КІ повинна координуватися централізовано не лише під час виникнення загрози, а й під час виконання зобов'язань, пов'язаних із підтримкою КІ у державі, що забезпечує виконання державних завдань у кризових ситуаціях.

Оскільки захист КІ є одним із пріоритетів, що стоять перед державою, держава повинна запровадити механізми, що дають змогу: моніторити та оновлювати перелік елементів КІ; установлювати взаємовідносини між елементами КІ; установлювати взаємовідносини між власниками об'єктів КІ; створювати ініціативи у галузі захисту КІ; проводити освітні кампанії, спрямовані на підвищення обізнаності про роль КІ у безпеці країни; підтримувати суб'єктів господарювання, яким належать суб'єкти КІ, у покритті витрат на їх будівництво, утримання та захист.

Відсутність вищезазначених механізмів може призвести до невизнання важливості КІ у державній безпеці, хаосу в координаційній діяльності та небажання приватних організацій нести витрати, пов'язані із захистом об'єктів КІ. Лише правильне розроблення системи підтримки для суб'єктів, які утримують КІ, забезпечує основу для створення системи ефективних санкцій. Елементи підтримки суб'єктів господарювання повинні включати, серед іншого: офіційну платформу для обміну досвідом та знаннями щодо захисту КІ; державно-приватне партнерство; цільові фонди; сприяння застосуванню правових актів, наприклад під час застосування акта про державні закупівлі; підтримка саморегулювання підприємств, що мають КІ у галузі інформаційного потоку, та здійснення витрат на його захист та підтримку.

Отже, створення державної системи захисту КІ (як комплексу організаційних, нормативно-правових, інженерно-технічних, наукових та інших заходів, спрямованих на забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури) потребує нормативно-правового врегулювання основоположних принципів її функціонування, запровадження єдиних підходів до організації управління об'єктами системи на державному й місцевому рівнях, визначення засад взаємодії залучених до захисту КІ державних органів та суб'єктів господарювання, суспільства і громадян.

Основа нормативно-правової бази у сфері організації забезпечення об'єктів КІ в Україні складається з Кодексу цивільного захисту України, законів України «Про національну безпеку України», «Про боротьбу з тероризмом», «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання», «Про об'єкти підвищеної небезпеки», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про правовий режим воєнного стану», Указу Президента України від 16 січня 2017 р.

№ 8 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 р. «Про удосконалення заходів забезпечення захисту об'єктів критичної інфраструктури», Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 1009, Порядку формування переліку об'єктів критичної інформаційної інфраструктури та Порядку внесення об'єктів критичної інформаційної інфраструктури до державного реєстру об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, його формування та забезпечення функціонування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 943; Порядку віднесення об'єктів до об'єктів критичної інфраструктури, Переліку секторів (підсекторів), основних послуг критичної інфраструктури держави та Методики категоризації об'єктів критичної інфраструктури, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1109.

Початковою точкою для захисту критичної інфраструктури є Закон України «Про національну безпеку України», який відповідно до Конституції України визначає основи та принципи національної безпеки й оборони, цілі та основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству і кожному громадянину захист від загроз. Цим Законом визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у сферах національної безпеки й оборони, створюється основа для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки й оборони, сил безпеки і сил оборони, визначається система командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджується всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки і оборони. Відповідно до ст. 19 Закону, на Службу безпеки України покладається контрольно-розвідувальний захист об'єктів критичної інфраструктури.

Із метою визначення основних напрямів, механізмів і строків комплексного правового врегулювання питання захисту критичної інфраструктури та створення системи державного управління у сфері захисту критичної інфраструктури Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 1009-р було схвалено Концепцію створення державної системи захисту критичної інфраструктури. Відповідно до Концепції, створення державної системи захисту критичної інфраструктури спрямоване на забезпечення стійкості

критичної інфраструктури до загроз усіх видів, включаючи загрози природного і техногенного характеру, загрози, спричинені протиправними діями, та інші загрози.

У Концепції чітко визначено основні проблеми, які потребують вирішення. Зокрема, це відсутність єдиної загальнодержавної системи захисту критичної інфраструктури, недостатність та неузгодженість нормативно-правового регулювання з питань захисту систем і об'єктів КІ, зокрема відсутність спеціального закону про КІ та її захист. Таким чином, у Концепції обґрунтовано необхідність прийняття Закону України «Про критичну інфраструктуру».

У такому Законі слід визначити насамперед об'єкти, що мають особливе значення для державної безпеки та оборони, їх категорії, а також завдання у галузі їх особливого захисту та компетенцію органів влади у цих питаннях, їхні завдання та принципи діяльності у цій галузі, а також правила їх фінансування. Значну частину об'єктів, що мають особливе значення для безпеки та оборони держави, становлять підприємства, що здійснюють господарську діяльність, яка має особливе економічне й оборонне значення. Отже, законодавче регулювання завдань підприємців у цьому відношенні є необхідним. Закон повинен визначити: правила організації діяльності на підприємствах, що мають особливе економічне та оборонне значення; компетентні у цьому відношенні органи державного управління; правила фінансування цих завдань.

Необхідно прагнути до відмови від галузевих критеріїв і, таким чином, підійти до підходу «знизу вгору». Однак, зважаючи на труднощі, пов'язані із застосуванням цього підходу, у рамках відповідної процедури слід прагнути до якнайбільшого залучення до ідентифікації КІ місцевої адміністрації та операторів КІ, а також інших органів влади, організації (наприклад, неурядових), служб, які можуть сформулювати критерії віднесення об'єктів до КІ.

Актуальною проблемою є необхідність запровадження інституту регулятора у цій сфері. Діяльність такого уповноваженого органу виконавчої влади зі спеціальним статусом має спрямовувати, координувати та контролювати Кабінет Міністрів України. На такий орган необхідно покласти функцію перевірок діяльності державних органів щодо виконання зобов'язань із захисту та підтримання в належному стані об'єктів КІ, контроль над оновленням відомчих та місцевих планів управління кризовими ситуаціями в обсязі реалізації завдань,

пов'язаних із КІ, над розробленням операторами окремих установ КІ планів їх захисту, побудови ефективної системи захисту КІ тощо.

У Законі також важливо передбачити правові інструменти, які могли б використовуватися для заохочення суб'єктів приватного сектору до активної участі в ініціативах, пов'язаних із захистом КІ, оскільки головна відповідальність за захист систем КІ лежить на їхніх власниках (операторах). Ефективне державно-приватне партнерство може сприяти залученню приватного сектору до визначення стратегічних цілей державної політики та оперативних пріоритетів і заходів. Ці рамки заповнили б розрив між діями на рівні національної політики та фактичною оперативною ситуацією на місцях, а також зменшили витрати на виконання зобов'язань щодо забезпечення належних стандартів захисту КІ та забезпечили доступ до спеціальних знань у галузі захисту об'єктів КІ.

Висновки. Підсумовуючи, слід зауважити, що актуальними проблемами правого регулювання захисту об'єктів КІ в Україні є створення державної системи захисту КІ, запровадження єдиних підходів до організації управління об'єктами системи на державному та місцевому рівнях, визначення правових засад взаємодії залучених до захисту КІ державних органів та суб'єктів господарювання, суспільства і громадян.

Прийняття Закону, що регулює відносини у сфері захисту критичної інфраструктури, дасть змогу сформувати єдину загальнодержавну систему захисту критичної інфраструктури, керівництво якою слід покласти на державний орган, відповідальний за координацію дій у цій сфері. Це дасть змогу узгодити нормативно-правове регулювання з питань захисту систем і об'єктів критичної інфраструктури.

Література

1. Бірюков Д.С. Захист критичної інфраструктури: проблеми та перспективи впровадження в Україні : аналітична доповідь. Київ : ФЕНІКС, 2012. 92 с.
2. Концепция защиты и управления техногенными рисками на теплоэнергетических объектах критической инфраструктуры / И.В. Урядникова и др. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Техніка»*. 2015. Вип. 2. С. 172-185.
3. Суходоля О.М. Захист критичної інфраструктури: сучасні виклики та пріоритетні завдання сектору безпеки. *Науковий часопис*. 2017. Вип. 1-2(13-14). С. 50-80.

4. Єрменчук О.П. Основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи: досвід для України : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 180 с.

5. Гончар С.Ф., Леоненко Г.П., Юдін О.Ю. Теоретико-методологічний аспект забезпечення інформаційної безпеки об'єктів критичної інфраструктури. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Комп'ютерні системи та мережі. 2014. № 806. С. 34-39.

6. Єрменчук О.П., Пальчик М.Л. Проблемні аспекти правового регулювання державно-приватного партнерства у сфері захисту критичної інфраструктури. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2019. № 2(26). С. 40-49.

7. Теленик С.С. Державна система захисту критичної інфраструктури України: концептуальні засади адміністративно-правового регулювання : монографія. Одеса : Гельветика, 2020. 602 с.

8. The National Strategy for Homeland Security, 2002. U.S. Department of Homeland Security.

URL: <https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/nat-strathls-2002.pdf>.

9. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні / Д.С. Бірюков та ін. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2015. 35 с.

10. The National Strategy of the United States of America, 2002. U.S. Department of State. URL: <https://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>.

11. Council Directive 2008/114/EC of 8 December 2008 on the Identification and Designation of European Critical Infrastructures and the Assessment of the Need to Improve Their Protection. (2008). European Council. Official Journal of the European Union, L 345, 75-80.

Солопова І. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального та
адміністративного права
Одеського національного морського університету